

Hugsummarsamur situr hann og grunar um hvar vit eru stödd og hvagar vit eru ávegis. Rói Patursson í sofni í hugnaligu móttökustovni á Háskúlanum

Framtíðin byrjaði fyri nógvum árum síðani

Fáar hendingar í heimssøguni eru so nógv umtalaðar, sum ársskiptið, sum nú bert er fáar tímar frá okkum. Vit byrja eitt nýtt túsundáraskeið við øllum tí, sum fylgir við. Heimsspekingurin Rói Patursson heldur kortini ikki, at tað, við eitt, fer at »stíggjast á okkum«, at vit frá í morgin skulu skriva 2000 ístaðin fyri 1999. – Vit eru inni í eini menning, sum byrjaði fyri 10-15 árum síðani, og tað fer við tíðini at hava við sær, at froyingar fáa eitt størri kosmopolitiskt tilvit, enn vit hava havt, sigur hann

Orð og myndir: Sveinur Tróndarson og Jens Kristian Vang

Nú vit standa á gáttini til eitt nýtt túsundáraskeið, hava vit sett heimsspekinginum Róa Patursson stevnu til eitt prát um moral, ella síðalæru, sum tað eisini eitur sambært orðabókunum. Endamálið við samrøðuni var at fáa eitt prát um broytingarnar í heiminum og tað ávirkan tær hava havt á moralsku fatanina í fólki okkara, men tað er ikki bara sum at siga tað.

Moralur er nakað sum broyttist stöðugt, og tað er jú eisini ógvuliga ymiskt hvussu vit fata hugtakið sum eitur moralur.

Og tað er eisini eitt tað fyrsta Rói hevur á orði, tá vit sessast kring borðið í hugnaligu móttökuhølinum á Føroya Fólkaháskúla, har hann starvast sum stjórnari.

– Hetta kann gerast ógvuliga sveimandi, sigur Rói og leggur afturat, at tey evni, sum vit hava nevnt sum útgangsstøði gera tað uppaftur torførari at greiða hugtakið moral.

Og tað kann vera nakað

um tað hann sigur, tí evni vit nevndu vóru fullveldi og hvussu samfelagsligu broytingarnar í Føroyum í hesi øldini hava ávirkað moralin hjá føroyingum.

Tað magíska talið

Tað, at vit fara inn í eitt nýtt túsundáraskeið, er bæði nakað heilt serligt og ikki.

Serligt á tann hátt, at vit bráðliga skifta talraðið, sum vit fyrr hava brúkt, út við eitt annað, sum í grundini ikki er annað, enn eitt framhald av tí, sum vit fara úr.

– Hetta við at fara inn í ár 2000 hevur nakað »magískt« yvir sær, og í veruleikanum er tað einki petti óðrvisið enn eitt framhald, sigur Rói.

Tað er tí ikki hansara fatan, at tað hendir nøkur mor-

alsk broyting við okkum føroyingum bara tí, at vit fara inn í eitt nýtt túsundáraskeið.

Kortini dylir hann ikki fyri, at hann sær eina broyting í okkara fatan av okkum sjálvum og av heiminum kring okkum, men at tað kemur sum ein partur av eini alheims menning, sum vit ikki kunnu snúva okkum undan.

– Tað at skifta eitt árstal út við eitt annað, er einki í sær sjálvum, men tær broytingar sum henda rundan um okkum dagliga, hava stóra ávirkan á okkum, og tær ávirka okkara moralsku fatan, sigur hann.

Kappast um mótaorðini

Men at heimurin - og við

hønum eisini føroyingar - broyttist, er nokk eingin ivi um, heldur Rói.

– Líkamikið hvønn tú tosar við ella lesur í dag, heimsspekingar ella sosiologar, so er tað ein ógvuliga breið semja um, at ein broyting fer fram, og tá so nógv fólk eru samd um at ein broyting hendir, so pass- ar tað uttan iva. Og eg eri ikki ósamdur við teimum, sigur hann.

Hetta er ein broyting, sum er byrjað fyri umleið tiggju fimtan árum síðani, og sum fer at halda fram í nøkur ár afturat. Og tað ganga kanska nøkur ár áðrenn, vit fata, hvat tað er fyri ein broyting, heldur Rói.

– Hetta er ein broyting, sum kann lýsast við eini rúgvu av mótaorðum at

gera, so sum globalisering, kunningartøkni. Og tað er eisini tað, sum eg sjálvur siggi, tá eg hyggi aftur um meg - eini 25-30 ár aftur í tíðina. Tað er nógv broytt, síðani eg var ungur, sigur hann.

Til dømis heldur Rói, at broytingin hevur leitt okkum tann vegin, at hvørt menniskja ikki longur hevur sín egnu avmarkaða sameleika longur.

– Vit gerast ein meira integreraður partur av heiminum við tað at globaliseringin gjøgnumseyrar gerandislívið hjá okkum.

Heimurin tódnar

Ein tann størsta broytingin, sum er farin fram seinastu árin er, at tíðindafloymurin uttan úr heimi gongur nógv

skjótari fyri seg í dag.

Hetta hevur við sær, at tað, sum fyri okkum fyrr var so fjart, nú er í stovuni, í somu løtu, sum tað hendir.

Tá ívar, í gomlum døgum, tosaði um hungursneyð í Etiopia, vóru tað bara tey fægstu okkara, sum kundu seta »myndir« á orð hansara.

Vitanin, sum føroyingar - og onnur fyri tann skuld - høvdu um landið var sera avmarkað.

Onkur okkara hevði hoyrt frágreiðing frá onkrum trúboðara, meðan onkur annar hevði lisið seg til eitthvørt.

Soleiðis er ikki longur. Alt hetta er broytt við sjónvarpinum, sum bara fá sekund eftir at amerikumen høvdu lopið á Irak, vístu myndir haðani.

Við eitt vóru vit noyðd til at taka støðu út frá tí vit sóu.

Og hetta heldur Rói hevur havt stóra ávirkan á okkara moralsku lívsfatan - á ein ella annan hátt.

– Við eitt eru vit vordin partur av heimssamfelagnum á ein heilt annan hátt, enn vit vóru tað frammanundan, og nú ber ikki longur til hjá okkum at siga, at